Поради батькам, які виховують дітей-інвалідів

Незважаючи на величезну роль сім'ї, найближчого оточення в процесі становлення особистості дитини необхідна така організація соціуму, яка могла б максимально стимулювати цей розвиток, згладжувати негативний вплив захворювання на психічний стан дитини.

Батьки – основні учасники психолого-педагогічної допомоги при ДЦП, особливо якщо дитина з тих чи інших причин не відвідує навчальний заклад. Для створення сприятливих умов виховання в сім'ї необхідно знати особливості розвитку дитини, її можливості та перспективи розвитку, організувати цілеспрямовані корекційні заняття, сформувати адекватну оцінку, розвивати необхідні в житті вольові якості. Для цього важливе активне включення дитини до повсякденного життя сім'ї, в посильну трудову діяльність, прагнення до того, щоб дитина не лише обслуговувала сама себе (самостійно їла, вдягалася, була охайною), але й мала певні обов'язки, виконання яких було б значимим для оточуючих (накрити на стіл, прибрати посуд). В результаті в неї з'являється

інтерес до праці, почуття радості, що вона може бути корисною. Впевненість в своїх силах.

Часто батьки, в бажанні позбавити дитину труднощів, постійно опікають її, оберігають від всього, що може засмутити, не дають нічого робити самостійно. Таке виховання за типом гіперопіки призводить до пасивності, відмови від діяльності. Добре, терпляче відношення близьких повинне поєднуватись з певною вимогливістю до дитини. Потрібно поступово розвивати правильне відношення до свого стану та можливостей. Батьки не повинні соромитися своєї дитини. Тоді й вона не буде соромитися своєї хвороби, йти у себе та свою самотність.

Доки діти маленькі, батькам це здається неважливим, вони все роблять за них, але в кінці кінців, це переростає у велику проблему, вирішити яку з роками все складніше. Якщо мати постійно підміняє дії дитини. Відбувається зупинка її розвитку, росте страх безпомічності та залежність від сторонньої допомоги, і за таких обставин дитина втрачає самостійність. Все це призводить в кінці кінців до соціальної пасивності. Фізичні недоліки ведуть до ізольованості дитини від зовнішнього світу та спілкування з ровесниками та дорослими. Створюється замкнуте коло - ланка «фізичних недоліків» змінюється ланкою «психічних недоліків». Виростаючи, така дитина виявляється нездатною до самостійного життя не стільки із-за свого дефекту, скільки із-за несвоєчасного формування особистісного розвитку.

Завдання батьків (та й спеціалістів) полягає в розриві цього кола та створенні умов для адекватного розвитку та формування особистості дітей-інвалідів.

Перед початком занять з дитиною, передусім батькам слід порадитися з фахівцями – педагогом та лікарем-психоневрологом, чому, передусім, навчати дитину. Основне завдання навчання визначається з урахуванням специфіки збережених та порушених функцій, провідного дефекту розвитку, стану інтелекту, моторики, рівня мовного розвитку та медичного діагнозу. Необхідно чітко визначити цілі, які бажано досягти в процесі навчання. Перед початком навчання ретельно обстежують дитину та складають етапну індивідуальну програму навчання. На початковій стадії навчання більшість завдань можна і потрібно виконувати в процесі повсякденного догляду за дитиною.

Для того, щоб допомогти дитині показати себе з кращої сторони, слід:

- пропонувати дитині короткі завдання, намагаючись робити їх більш різноманітними, чергувати різні види діяльності;
- починати та закінчувати кожну серію завдань ситуацією успіху;
- поєднувати нові складні завдання з уже відомими завданнями, легшими;
- оцінювати навички самообслуговування у відповідності до обстановки;
- залучати членів сім’ї до оцінювання сформованих навичок;
- пам’ятати, що регулярне оцінювання виконаних завдань допоможуть вам простежити динаміку досягнень;

- намагайтесь проводити оцінювання досягнень дитини в розвитку у вигляді цікавої гри;

- включайте в програму навчання розвиток кількох навичок, які б сприяли подальшому розвитку якоїсь однієї з відносно збережених функцій. Таким чином у дитини легше може з'явитися інтерес до занять;

- складати план занять на 2-3 тижні за допомогою педагога.

В процесі навчання можуть виникнути певні складнощі, до яких батьки повинні бути готові. Наприклад, коли дитина може, але не хоче виконувати завдання. В таких випадках дитину слід, передусім, навчитися підкорятися вимогам дорослих.

Відомо також, що найчастіше невиконання завдань пов'язане з порушенням уваги.

Пропонується три головних сходинки, долаючи які дитина вчиться концентрувати увагу:

1.Концентрація уваги на людині – зазвичай шляхом підтримки зорового контакту.

2.Концентрування уваги на предметі або звуці.

3.Концентрація уваги на предметі одночасно з іншою людиною («спільна увага»). Розвиток спільної уваги має важливе значення для психічного розвитку дитини. Без цієї навички дитина не навчиться оволодівати соціальними навичками та навичками спілкування, а також в подальшому і навичками тонкої моторики і спілкування.

Процес навчання дитини батькам слід робити трьохступінчастим:

1.Спочатку дитині пояснюють, що вона повинна робити.

2.Потім за необхідності надають ту чи іншу допомогу.

3.Створюють ситуацію успіху та заохочують за виконане завдання.

Рекомендації батькам, які мають дітей-інвалідів

Прийміть ситуацію як даність, змиріться з нею, не думайте про те, як і чому це трапилось, розмірковуйте про те, як з цим жити далі. Пам'ятайте, зо всі ваші страхи та «чорні думки» дитина відчуває на інтуїтивному рівні. Тому, якщо ви не хочете, що ваша дитина росла нервовою, похмурою, постарайтесь знайти в собі сили з оптимізмом дивитися у майбутнє.

Ніколи не жалійте дитину із-за того, що вона не така, як усі.

Даріть дитині свою любов та увагу, але не забувайте, що є й інші члени родини, які теж їх потребують. Прагніть до того, щоб у всіх членів родини була можливість саморозвитку та повноцінного життя.

Організуйте свій побут так, щоб ніхто в родині не відчував себе «жертвою», відмовляючись від власного особистого життя. Не захищайте дитину від обов'язків та проблем. Якщо стан дитини дозволяє, вигадайте їй прості домашні обов'язки, намагайтесь навчити дитину піклуватися про інших. Вирішуйте всі справи разом з нею.

Надайте дитині самостійність в діях та прийнятті рішень. Стимулюйте її пристосовану активність; допомагайте у пошуку своїх прихованих можливостей. Розвивайте вміння та навички самообслуговування.

Слідкуйте за своєю зовнішністю та поведінкою. Дитина повинна гордитися вами. Не бійтесь відмовити дитині в чому-небудь, якщо вважаєте її вимоги надмірними. Проте проаналізуйте кількість заборон, з якими стикається ваша дитина. Продумайте, чи всі вони обґрунтовані, чи немає можливості скоротити обмеження, лишній раз проконсультуйтесь з лікарем чи психологом.

Частіше розмовляйте з дитиною. Пам'ятайте, що ні телевізор, ні радіо не замінять вас.

Не обмежуйте дитину у спілкування з ровесниками.

Не відмовляйтесь від зустрічі з друзями, запрошуйте їх в гості. Нехай у вашому житті знайдеться місце й високим почуттям, і маленьким радостям.

Частіше користуйтесь порадами педагогів та психологів. Кожне певне захворювання дитини-інваліда потребує специфічного догляду, а також спеціальних знань та умінь. Більше читайте, і не лише спеціальну літературу, але й художню.

Спілкуйтесь з родинами, де є діти-інваліди. Передавайте свій досвід та переймайте чужий. Це важливо не лише для вас, але й для дитини, якій ви можете зробити послугу на все життя, знайшовши для неї друзів або (що дуже часто буває) супутника життя.

Не докоряйте собі. В цьому випадку велика ймовірність того, що дитина виросте психологічним монстром, а це неминуче посилить її соціальну дезадаптацію та посилить страждання. В тому, що у вас хвора дитина, ви не винні.

Пам'ятайте, що майбутнє вашої дитини багато в чому залежить від того, наскільки вона соціалізована, адаптована в суспільстві. Робіть все можливе, щоб вона звикла знаходитись серед людей і при цьому не концентруватись на собі, вміла й любила спілкуватись, могла попросити про допомогу.

Намагайтесь відчувати себе спокійно й впевнено з дитиною-інвалідом на людях. Доброзичливо реагуйте на прояви зацікавленості з боку сторонніх, не відштовхуйте їх від себе скаргами, роздратуванням, проявом озлоблення. Якщо дитина візьме від вас подібний стиль спілкування з оточуючими, її шанси знайти собі друзів різко зростуть.

Намагайтесь навчити дитину бути самою собою – і вдома, і на людях. Чим раніше дитина почне спілкуватися з іншими дітьми, тим більше шансів, що вона зможе вести себе як «звичайна».